

Sygn. akt. VIII Ko 63/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Wojciech Małek

Protokolant: sekretarz sądowy Dalia Przepląta, sekretarz sądowy Karolina Walendzik

w obecności Prokuratora: Małgorzaty Herter-Dziurzyńskiej

po rozpoznaniu w dniach 08 listopada 2021 r., 06 grudnia 2021 r.

sprawy z wniosku A. J.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z pozbawienia wolności A. J. wskutek wykonania w stosunku do niej wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 listopada 1949 r., sygn. Sr 1703/49, zmienionego wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 kwietnia 1950 r. sygn. Sr 345/50

na podstawie art. 8 ust. 1, 2 i 4, art. 11 ust. 1, art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku (Dz.U Nr 34 poz. 149 z późn.zm.)

orzeka:

- zasądza od Skarbu Państwa na rzecz A. J. kwotę 9 000 000 zł (dziewięć milionów złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;
- w pozostałej części oddala wniosek;
- kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	VIII Ko 63/21
1. WNIOSKODAWCA		
A. J.		
1.ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		

1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
	163 270,20 zł tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę. Na rozprawie w dniu 06 grudnia 2021 r. pełnomocnicy wnioskodawczynie cofnęły wniosek o zasądzenie odszkodowania.	-
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
	9 875 000 zł tytułem zadośćuczynienia	-
	Inne	

1.3. Ustalenie faktów				
0.1.3.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty	
3.1.1.	A. J. należała do organizacji Związek (...) - organizacji przy szkole, do której chodziła, której celem było przygotowanie uczniów do czasu, po zakończeniu wojny. Organizacja ta następnie została wcielona do (...). W 1942 r. A. J. wstąpiła do (...). Była łączniczką między plutonami, osobistą	Zeznania A. J.	k. 204v-209v, 246-249, 274-275, 476-483	

łączniczka dowódcy batalionu (...) K. H., przeszła szkolenie sanitarne, w związku z tym szkoliła innych w tym zakresie i opiekowała się rannymi, również w trakcie Powstania (...).

Za uratowanie i wyniesienie swojego dowódcy, otrzymała Krzyż Walecznych. Następnie została ranna w stopę, na której wybuchł kawałek granatnika wrzucony przez okno.

Następnie znalazła się na C., nadal walcząc w ramach Batalionu (...), jako pomoc sanitarna.

23 września została wywieziona do Obozu w P.. W trakcie transportu z Obozu w P. do innego obozu udało jej się uciec, ukrywała się u rodziców kolegi z Batalionu (...), w B..

Pod koniec 1945 r. zamieszkała z matką w W. na ul. (...) w 4-pokojowym mieszkaniu.

Wnioskodawczyni zapisała się na studia psychologiczne na Uniwersytecie (...).

W 1946 r. wyszła za mąż za H. K.,

a w 1947 r. urodziła
ich syna – T. K..

W 1948 r., z
powodu złej sytuacji
materialnej, A. J.
podjęła pracę w (...).

Z 3 na 4 stycznia
1949 r. aresztowano
jej męża, H. K. oraz
grupę kolegów, zaś
13 stycznia
1949 r. sama została
aresztowana. Przed
aresztowaniem, jej
matka jako
nauczycielka dostała
nakaz podjęcia pracy
w szkole ubowców i
jeden z jej uczniów,
aresztował A. J..

Śledczy
przesłuchujący H.
K. powiedział mu,
że jeśli nie
przyzna się i nie
złoży wyjaśnień, to
zostanie
aresztowana jego
żona i tak też się
stało. A. J. została
aresztowana wraz
z jedną koleżanką,
jednak osoby z
jej otoczenia -
inne sanitariuszki,
czy łączniczki nie
były aresztowane. A.
J. w ówczesnym
czasie po urodzeniu
dziecka zajmowała
się studiami, nie
prowadziła żadnej
działalności, co
potwierdzają także
świadkowie.

Zeznania M. M.	k. 279-281		
Zeznania C. P.	k. 283-284		
Zeznania A. S.	k. 287-298		
Zeznania S. G.	k. 295-297		
3.1.2.	<p>A. J. została zatrzymana w dniu 13 stycznia 1949 r.</p> <p>Postawiono jej zarzut, że w okresie od stycznia 1945 r. do dnia zatrzymania jej, tj. 13 stycznia 1949 r. na terenie W. i okolicy działała w zamiarze usunięcia przemocą Krajowej Rady Narodowej, Rządu Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, a następnie Sejmu Ustawodawczego i Rządu I RP zagarnięcia ich władzy i zmiany ustroju Państwa P. w ten sposób, że do sierpnia 1945 r. brała czynny udział w nielegalnym związku A.K., w którym jako osobista łączniczka dowódcy batalionu (...) K. H. ps. (...) pozostawała w ścisłym kontakcie organizacyjnym z dowódcami plutonów S. A., R. J.</p>	Zeznania A. J.	k. 205-209, 478-483

(1) i innymi, którym przekazywała rozkazy K. dla prowadzenia pracy konspiracyjnej wspomnianego batalionu, w sierpniu 1945 r. w J. k. W. wspólnie z K. H., G. S. oraz L. S. zakopała w ziemi na posesji swoich rodziców nie zdaną w czasie akcji ujawniania broń palną, a mianowicie (...) osiem pistoletów, granaty oraz większą ilość amunicji do ww. broni i od tej chwili aż do dnia zatrzymania, tj., 13 stycznia 1949 r. brała udział w organizowanych przez K. H. pod pozorem obozów "wypoczynkowych", zjazdach b, czł. bat. (...), który po akcji, ujawnienia w 1945 r., wznowili działalność konspiracyjną i w tzw. „ (...)” pozostając w ścisłym kontakcie z K. H., R. J. (1), -S. A., L. S. i innymi, kontynuowała działalność zmierzającą do osiągnięcia wymienionych na wstępie celów.

Najpierw przewieziono ją na

ul. (...), gdzie stała przez 2 godziny, twarzą do ściany, a następnie została przewieziona do więzienia na ul. (...).

A. J. była osadzona w 1-osobowej celi, w której przebywało 8 kobiet. Na jednym łóżku – sienniku leżało po 2 kobiety. Sienniki te stanowiła garstka słomy na betonie. Sienniki w ramach kary były polewane kubłami wody. Kobiety leżały blisko siebie, zatem ewentualna zmiana pozycji na łóżku wymuszała, by wszystkie musiały przekręcać się na drugi bok.

W celi był sedes i spuszczana woda. Kobiety otrzymywały jedną miskę wody dziennie, która to woda miała służyć do picia i zachowania higieny wszystkich 8 kobiet w celi. Ponieważ ilość ta była oczywiście niewystarczająca, kobiety korzystały z wody z sedesu.

Po kilku dniach A. J. została wezwana na pierwsze przesłuchanie. Od stycznia do listopada była wielokrotnie przesłuchiwana.

Zarzucono jej, że należy do nielegalnej organizacji, że działa w celu obalenia ustroju oraz że współpracowała z N. co było dla niej szczególnie dolegliwe, z uwagi na fakt, że w walce z N. zginęła jej siostra.

Na przesłuchaniach używano wobec A. J. obraźliwych, wulgarnych słów. Wyzwiska były nie tylko wulgarnie, ale godzące w dobre imię wnioskodawczynie, np. mówienie, że „przeszła” przez cały Batalion (...). Bito ją po twarzy, wykręcano jej ręce, przewracano, wyzywano. Śledczy przesłuchujący A. J., szczególnie lubił szarpać ją za włosy i w ten sposób przesuwać po całej celi. Dla wnioskodawczynie upokorzeniem był fakt, że widziała oficera w (...) mundurze, który zarzucał jej nielegalną działalność, podczas gdy ona nie miała sobie nic do zarzucenia, wobec Państwa P..

W ówczesnym czasie, wobec innych osadzonych, stosowano także gorsze tortury, tzw. stójkę. Polegało to na tym, że kobieta musiała stać w pomieszczeniu, w którym było wyjęte okno (a była to zima) i musiała tam stać ubrana jedynie w męskie kalesony. Jak kobieta się przewracała to ją polewano wodą. Wobec innej więźniarki, stosowano taką metodę, że kazano jej robić przysiady. Co prawda metoda taka nie była stosowana wobec wnioskodawczyni, ale stres przed możliwością zastosowania takich tortur odczuwała każda z osadzonych.

Niemniej jednak, poza fizycznymi torturami, najgorszą dolegliwością było to, że zostawiła małą niespełna 2-letnie dziecko. Podczas przesłuchania często mówiono, że jak się nie przyzna, to zostanie aresztowana jej mama, a wtedy jej syn zostanie umieszczony w domu dziecka,

	<p>zostanie zmienione mu nazwisko, w związku z czym wnioskodawczyni nigdy nie odnajdzie swojego dziecka, co było ogromnym stresem dla A. J., gdyż szczerze wierzyła, że może dojść do takiej sytuacji. Ponadto czasem podczas przesłuchań informowano A. J., że jej mąż został rozstrzelany, innym razem zaś, że zachorował na gruźlicę.</p> <p>Ten stan trwał parę miesięcy, następnie otrzymała od mamy pierwszą paczkę i wtedy zorientowała się, że to co śledczy mówili o aresztowaniu matki było nieprawdą.</p>			
Postanowienie o pociągnięciu do odpowiedzialności karnej, akt oskarżenia	k. 77, 90-96, 298, 301-307			
Transkrypt nagrania zeznań A. J. na procesie H. i innych	k. 137-146			
3.1.3.	Osadzonym zapewniano złe wyżywienie; rozgotowany krupnik, okraszony	Zeznania A. J.	k. 207	

	<p>dorszem, kapusta, rozgotowane ziemniaki, chleb, który otrzymywali to była ćwiartka bochenka – zakalca, tak że można było zjeść tylko skórkę.</p> <p>Nadto warunki higieniczne pozostawiały wiele do życzenia. Osadzone miały jedynie to ubranie, w którym były zatrzymane. Na noc otrzymywały męskie kalesony, brudne, niedoprane, przy czym na noc musiały oddawać buty i ubranie złożone w kostkę.</p> <p>W czasie śledztwa chodziła do łaźni, ale nie było to regularnie, już w czasie odbywania kary, łaźnia była raz w tygodniu i wtedy mogła się umyć.</p> <p>Nie było możliwości prania, jedynie w sedesie, który był w celi.</p>			
3.1.4.	<p>Pierwsza sprawa odbyła się w listopadzie 1949 r. Rozprawy odbywały się w ten sposób, że wnioskodawczyni siedziała w celi na sedesie, był też stolik, za którym siedział Sędzia i dwóch ławników.</p>	<p>Wyrok w sprawie o sygn. Sr 1703/49</p>	<p>k. 97-99, 345-349</p>	

W czasie zbierania personaliów przed Sądem, Sędzia zapytał ją o odznaczenia.

Wnioskodawczyni odpowiedziała, że była odznaczona (...) w Powstaniu. Na pytanie Sędziego, czy to odznaczenie zostało zweryfikowane, odpowiedziała, że nie, bo nie uważała, że to jest konieczne, wtedy Sędzia stwierdził, że nie została zweryfikowana.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 1949 r. w sprawie o sygn. Sr 1703/49 A. J. została skazana na karę 5 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 2 lat.

Po odwołaniu się od tego wyroku przez Prokuratora, w dniu 14 kwietnia 1950 r. w sprawie o sygn. Sr 345/50 A. J. została skazana na 8 lat więzienia i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 3 lat oraz przepadek całego mienia.

Po sprawie A. J. została przeniesiona

do celi ogólnej, w której było 28 łóżek i 78-80 osadzonych, była tam jedna umywalka i jedna ubikacja.

Wydzielano tyle wody, że osadzone myły się w ten sposób, że dyżurna jednym kubeczkiem polewała jedną kobietę, tak, aby mogła się umyć, to było robione raz dziennie. Osadzone były młodymi kobietami, nie było również środków higienicznych, zabezpieczających.

A. J. przez długi czas spała pod stołem, w którym to stole były pluskwy, które spadały na wnioskodawczynię.

Na pierwszym widzeniu z matką, A. J. dowiedziała się, że jej synek jest zdrowy, a mąż został skazany na karę śmierci. Parę miesięcy później dowiedziała się, że mąż został ulaskawiony. A. J. będąc wtedy młodą dziewczyną przeżywała ogromny stres, związany zarówno z samym aresztowaniem, jak i faktem, że jej mąż został skazany na karę śmierci, jej dziecku grozi dom dziecka i

możliwe, że nigdy już go nie odnajdzie po opuszczeniu więzienia.

**

Następnie, parę miesięcy później, A. J. została przewieziona do więzienia w F., gdzie odbywała karę.

W więzieniu tym pełniła różne funkcje, tj. pracowała w czapkarni, kapciarni, prasowała.

Wyżywienie było nie wystarczające, ale lepsze niż w więzieniu na R..

W 1952 r. zniesiono prawo do otrzymywania paczek, ale osoby, które pracowały miały prawo do tzw. wypiski i z tych pieniędzy mogli sobie kupić podstawowe artykuły żywnościowe.

Raz w miesiącu przysługiwało prawo do wysyłania listu raz oraz prawo do otrzymania listu. Ponadto raz w miesiącu skazane miały prawo do widzenia, jednak były one odmawiane z różnych błahych

	<p>powodów. Zdarzało się, że matka wnioskodawczynie jechała jeden dzień, żeby przez pół godziny się zobaczyć z córką, a następnie kolejną noc wracała do domu, przy czym zdarzało się, że po przyjeździe okazywało się, że A. J. ma wstrzymane widzenia.</p> <p>Pod koniec 4. roku odbywania kary, A. J. została przewieziona do więzienia w G.. Więzienie w G. było teoretycznie łagodniejsze, ale tam przebywały skazane za czyny kryminalne, które do skazanych z powodów politycznych (w tym wnioskodawczynie) miały bardzo zły stosunek.</p>		
Wyrok w sprawie o sygn. Sr 345/50	k. 101-103, 118-124, 364-370, 384-389		
Zeznania A. J.	k. 205v-209		
3.1.5.	<p>Postanowieniem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 18 maja 1954 r. o zastosowaniu amnestii złagodzono A. J. o 1/3 karę 8 lat pozbawienia</p>	<p>POSTANOWIENIE</p> <p>N. 25.424</p>	

	<p>wolności, tj. na 5 lat i 4 miesiące więzienia z utrzymaniem w mocy kar dodatkowych z tym, że o ile kara przepadku mienia nie została dotychczas wykonana nie podlega ona wykonaniu.</p> <p>Na skutek rewizji nadzwyczajnej złożonej przez Prokuratora Generalnego PRL Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 stycznia 1957 r. w sprawie o sygn. I KRn 18/57 uchylił wyrok w sprawie Sr 345/50. Następnie wyrokiem z dnia 19 marca 1957 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie w sprawie o sygn. VII K 14/57 uniewinnił A. J. od popełnienia zarzuconego jej czynu.</p> <p>W dniu 21 maja 1957 r. A. J. została zwolniona z Aresztu w G..</p>			
Zaświadczenie	k. 117			
Wniosek rewizyjny	k. 351			
Wyrok Sądu Najwyższego	k. 127-129, 437-441			

Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Warszawie	k. 130-136, 502-505,			
3.1.6.	<p>Po zwolnieniu z więzienia, A. J. wróciła do małego mieszkania matki na P., gdyż z poprzedniego na S. ją wyrzucono. A. J. ciężko było znaleźć prace, gdyż była pozbawiona praw obywatelskich. W 1955 r. podjęła pracę po znajomości w spółdzielni odzieżowej A., w której pracowała około 5 lat. Jednocześnie wnioskodawczyni starała się kontynuować studia, jednak uzyskała odpowiedź z Uniwersytetu, że nie zaliczą jej okresu wcześniejszych studiów i może jedynie przystąpić do egzaminu wstępnego. W związku z tym, że musiała utrzymać syna, zrezygnowała ze studiów. Następnie udało jej się podjąć pracę redakcyjną w Stowarzyszeniu (...), w którym pełniła różne funkcje przez okres około 20 lat.</p> <p>W 1956 r. rozwiodła się z H. K. –</p>	Zeznania A. J.	k. 206-209	

	<p>po jego opuszczeniu więzienia.</p> <p>W 1960 r. wyszłam za mąż za R. J. (2), a w 1963 r. urodziła drugiego syna, który z powodu choroby (...) otrzymuje obecnie rentę w najniższej wysokości.</p>			
3.1.7.	<p>W okresie pozbawienia wolności A. J. schudła.</p> <p>Wnioskodawczyni ma lęki oraz obawy, gdy jest skierowana tyłem do drzwi, że ktoś wejdzie niespodziewanie.</p> <p>Ma ciągle poczucie duszności, które nasila się wraz z wiekiem.</p> <p>Dodatkowo, brak palucha lewego utrudnia jej chodzenie oraz powoduje znaczne bóle kończyny lewej z utratą czucia.</p> <p>Ponadto wnioskodawczyni ma poczucie „niespełnienia”, gdyż chciała uzyskać wyższe wykształcenie, kontynuować studia, co jednak się nie udało. Przede wszystkim ogromną dolegliwością psychiczną jest poczucie utraty więzi</p>	Zeznania A. J.	k. 204v-209	

	<p>z synem. Mimo, iż obecnie łączą ich poprawne relacje, syn mieszka za granicą, a wnioskodawczyni w razie potrzeby może liczyć na jego pomoc, to wnioskodawczyni „straciła” lata wychowania syna, budowania z nim matczynej relacji.</p> <p>Ponadto, A. J. po wyjściu z więzienia miała (...), co jej utrudniało zajęcie w ciężę. Drugą ciężę przeszła bardzo ciężko, jednak urodziła zdrowego syna, który z wiekiem stawał się jednak coraz bardziej nerwowy, nie skończył szkoły i jak się okazało, że cierpi na chorobę (...).</p> <p>A. J. pracowała, by utrzymać syna i zwrócić swojej matce poniesione przez nią koszty utrzymania wnuka i przesyłki paczek do więzienia. Czuła moralny obowiązek zwrotu tych kosztów.</p>			
<p>Zaświadczenie o stanie zdrowia, sprawozdanie o stanie chorego</p>	<p>k. 147-148, 149-151</p>			

POSTANOWIENIE

3.1.8	Postanowieniem z dnia 17 listopada 1958 r. w sprawie o sygn. VI Kow. 532/58 Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy przyznał – zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego - na rzecz A. J. odszkodowanie od Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie w wysokości 42 000 złotych, jednak od tej kwoty odjęto 25 000 zł pobrane przez wnioskodawczynię przez Urząd Rady Ministrów.		N. 119-521	
3.1.9.	A. J. została odznaczona (...)	wydruk	k. 154-155	
0.1.3.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.		Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.				

1.ocena DOWODÓW	
0.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód Zwięźle o powodach uznania dowodu

1.	Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.
Zeznania M. M.	Świadek zeznała, że nic jej nie wiadomo na temat działalności konspiracyjnej A. J. w 1945 r.	
Zeznania C. P.	Świadek zeznała, że nic jej nie wiadomo na temat działalności konspiracyjnej A. J. w 1945 r.	
Zeznania A. S.	Świadek zeznał, że objął funkcję dowódcy plutonu w czerwcu 1944 r. i wtedy A. J. (ówczesnie K.) została przydzielona do podległego mu plutonu jako sanitariuszka.	
Zeznania S. G.	Świadek zeznał, że A. J. (ówczesnie K.) była sanitariuszką I kompanii Batalionu (...).	
2.	Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.
Postanowienie o pociągnięciu do odpowiedzialności, akt oskarżenia	Nie kwestionowane przez strony. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.	
Transkrypt z nagrania A. J. na procesie H. i innych	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.	
3.	Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.
4.	Wyrok w sprawie o sygn. Sr 1703/49	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.

Wyrok w sprawie sygn. Sr 345/50	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.	
Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.	
5.	POSTANOWIENIE	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.
Zaświadczenie	Nie kwestionowane przez strony.	
Wyrok Sądu Najwyższego	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.	
Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Warszawie	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.	
6.	Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.
7.	Zeznania A. J.	Zeznania spójne i logiczne, korespondują z pozostałymi dowodami.
Zaświadczenie o stanie zdrowia, sprawozdanie o stanie chorego	Nie kwestionowane przez strony.	
8.	POSTANOWIENIE	Prawomocne orzeczenie Sądu. Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść

		niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.
9.	wydruk	Nie budzi wątpliwości co do rzetelności sporządzenia dokumentu. Treść niesporna, koresponduje z pozostałymi dowodami.
<p>0.1.4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów</p> <p>0.2.(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
1.PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.	-	-
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
1.	art. 8 ust 1, 2 i 4, art. 11 ust. 1 Ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego z dnia 23 lutego 1991 r.	art. 8 ust 1. Ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego z dnia 23 lutego 1991 r.

Zwięźle o powodach podstawy prawnej

Zgodnie z treścią art. 8 ust 1. Ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

z dnia 23 lutego 1991 r., osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji.

Z kolei art. 8 ust. 4 ww. ustawy stanowi, że przepis ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania prawomocnie zasądzono odszkodowanie, chyba że za jego zastosowaniem przemawiają względy słuszności, co niewątpliwie ma miejsce w odniesieniu do A. J..

Zważyć należy, że w okresie kiedy A. J. została aresztowana nie prowadziła ona działalności niepodległościowej, lecz prowadził taką jej mąż – H. K.. Podczas przesłuchania H. K., grożono mu, że jeżeli nie przyzna się i nie złoży wyjaśnień, to zostanie aresztowana jego żona, A. J. (ówcześnie K.).

Zgodnie

z orzecznictwem, ustawa nie przewiduje wykluczenia osób - które zostały pozbawione życia lub wolności z powodu „nie swojej” działalności niepodległościowej - z kręgu uprawnionych do

zadośćuczynienia i odszkodowania, skoro odnosi się do „działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa P.”, nie wskazując wprost, że powinna to być działalność osobista.

Dokonując zatem interpretacji art. 11 ust. 2 ww. ustawy, wykładnia celowościowa nie sprzeciwia się interpretacji, zgodnie z którą osoby pozbawione życia lub wolności (lub dzieci tych osób - art. 11 ust. 3 ww. ustawy) za działalność niepodległościową osób najbliższych, a to członków najbliższej rodziny mają prawo w szczególnie uzasadnionych przypadkach do uzyskania zadośćuczynienia i odszkodowania. O tym czy taki przypadek zachodzi powinny decydować okoliczności konkretnej sprawy. Wydaje się, że właściwymi kryteriami oceny powinny być: stopień pokrewieństwa, faktyczny i bliski związek pomiędzy osobą pozbawioną życia lub wolności, a prowadzącą działalność niepodległościową, okoliczność czy osoba pozbawiona życia lub wolności faktycznie sprzyjała podejmowanej przez osobę jej najbliższą działalności niepodległościowej. Należy mieć także na uwadze ustalenie faktycznego i bezpośredniego związku pomiędzy pozbawieniem danej osoby życia lub wolności a działalnością niepodległościową osoby jej najbliższej. Stosowane represje muszą wynikać wyłącznie z konkretnych działań „osób najbliższych” na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 marca 2020 r., sygn. II AKa 574/19)

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd uznał, że wystąpiły przesłanki do

zasądzenia zadośćuczynienia wobec A. J. za długotrwałe pozbawienie jej wolności z powodu działalności jej męża.

Ponadto, zgodnie z art. 11 ust. 1 wyżej przytoczonej ustawy, przepisy art. 8, art. 9 i art. 10 mają odpowiednie zastosowanie również wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego,

i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane. Przepis art. 11 ust. 1 ww. ustawy odwołując się do odpowiedniego stosowania art. 8 tej ustawy (a więc i do jego ustępu 4), daje prawo, poprzez klauzulę względów słuszności, do wystąpienia o zasądzenie uzupełniającego odszkodowania również osobom represjonowanym, bezprawnie zatrzymanym, czy tymczasowo aresztowanym, którym zostało już, w oparciu o odpowiednie przepisy Kodeksu postępowania karnego, prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 lutego 2019 r., sygn. II AKA 6/19)

Nadto, wskazać należy, że fakt otrzymania odszkodowania i zadośćuczynienia przez wnioskodawczynię na mocy przepisów kodeksu postępowania karnego nie uniemożliwia ubiegania się o zadośćuczynienie na mocy ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. Zgodnie

z orzecznictwem, treść przepisu art. 8 ust. 4 cytowanej ustawy stanowi odstępstwo od zasady res iudicata.

<p>Nie zachodzi tym samym przeszkoda w postaci powagi rzeczy osądzonej w sytuacji, gdy wnioskodawca, który uprzednio uzyskał odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie w oparciu o przepis art. 487 k.p.k., bądź art. 552 § 1 k.p.k. lub w oparciu o przepisy prawa cywilnego, wystąpi następnie na podstawie art. 8 ust. 4 tejże ustawy o przyznanie dalszej rekompensaty za szkodę i krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia, którym przypisano mu czyn związany z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa (...). (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. IV KK 14/18)</p>		
Inne		
	Zwięźle o powodach podstawy prawnej	
<p>1. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA</p>		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.	-	-
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
	Kwotę zasądzonego zadośćuczynienia ustalono mając na uwadze:	Zasądzono kwotę z odsetkami ustawowymi od dnia

a) czas trwania pozbawienia wolności,
tj. 5 lat i 4 miesiące,

b) warunki w jakich przebywała A. J. - przeludniona cela, brak intymności, złe warunki higieniczne, złe wyżywienie, okrutne i upokarzające przesłuchania;

c) fakt pozostawienia niespełna 2-letniego syna pod opieką swojej matki, równoczesnego osadzenia męża oraz gróźb kierowanych przez śledczych, że dziecko trafi do domu dziecka pod zmienionym nazwiskiem i A. J. nie będzie w stanie go odnaleźć po opuszczeniu więzienia;

d) pogorszenie stanu zdrowia prowadzące do problemów z drugą ciążą,

e) rozłąkę z rodziną, rozpad małżeństwa, utratę kontaktu z małoletnim dzieckiem; syn wnioskodawczyni traktował ją jak obcą osobę z uwagi na fakt, że najmłodsze lata spędził z babcią, z którą się żył;

f) stres wynikający z niepewności co do losu osadzonej i losu jej rodziny;

g) brak możliwości ukończenia studiów, obrania zaplanowanej ścieżki zawodowej, w związku z tym i osiągnięcie mniejszych zarobków.

Sąd uznał, że kwota 9 000 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 listopada 1949 r., sygn. Sr 1703/49, zmienionego wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 14 kwietnia 1950 r. sygn. Sr 345/50 jest adekwatna.

uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

	W ocenie Sądu, wysokość zasądzanego świadczenia w niewielkim stopniu może zrehabilitować cierpienia, jakich doznała A. J. i utraconych możliwości, jakie miałyby pozostając na wolności, w tym zbudowania matczynej więzi z synem, kontynuacji studiów i podążania zaplanowaną ścieżką zawodową.	
Inne		
3.		
1.Inne ROZSTRZYGNĘCIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
2	W pozostałej części, wniosek oddalono.	

1.Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3	Kosztami sądowymi obciążono Skarb Państwa. Zgodnie z art. 13 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, koszty postępowania w sprawach objętych tą ustawą ponosi Skarb Państwa.

1.PODPIS
SSO Wojciech Małek